

Od redakcji

W oddawanym do rąk Czytelników numerze 4/2009 znajdują się artykuły poświęcone zagadnieniom, które są przedmiotem studiów i analiz już od jakiegoś czasu. Nowe spojrzenia autorów oraz wyniki ich badań stanowią jednak interesujące uzupełnienie dyskusji toczących wokół tych zagadnień.

Numer otwiera artykuł Łukasza Sułkowskiego pt. *Kultura organizacyjna w paradymacie neoewolucyjnym*. Chociaż kultura organizacyjna, pomimo wątpliwości natury epistemologicznej i metodycznej, stanowi współcześnie pojęcie zakorzenione i powszechnie wykorzystywane w zarządzaniu, zdaniem autora potrzebny wydaje się powrót do pytania o paradymat i możliwości zarządzania nią. Poszukiwanie odpowiedzi autor przeprowadził na gruncie neoewolucjonizmu charakterystycznego dla psychologii ewolucyjnej. Badania tego nurtu rzucają nowe światło na interpretację ludzkich zachowań, w tym również zachowań organizacyjnych i kultury organizacyjnej. Autor podjął się wykazania, że istnieje analogia pomiędzy kulturą organizacyjną a kulturą łowiecko-zbieracką.

W artykule pt. *Sposoby bezpośredniego rozwiązywania sporów – od projektów społecznych do zarządzania organizacją* Juozas Lakis podejmuje problem metod rozwiązywania konfliktów, zakładających bezpośredni udział zainteresowanych stron. Do metod tych zalicza konsultacje, negocjacje oraz mediacje. Zdaniem autora ich upowszechnienie jest szczególnie ważne w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, które nadal są obciążone doświadczeniami z czasów totalitarnego zarządzania. W krajach tych potrzeba nie tylko czasu, aby uświadomić sobie, że konflikt to sytuacja, w której konfrontacyjny układ stosunków przewiduje możliwość racjonalnego kompromisu i aktywności stron konfliktu w poszukiwaniu porozumienia, trzeba również zmian w systemie prawnym oraz administracji publicznej. Przebieg tego procesu autor zilustrował przykładem Litwy.

W jednym z często eksploatowanych obszarów badawczych, tj. obszarze społecznej odpowiedzialności, mieści się artykuł Stanisławy Sokołowskiej oraz Pawła Szwieca, zatytułowany *Społeczna odpowiedzialność organizacji – skuteczny mechanizm urzęczystniania dobrobytu społecznego?* Autorzy zastanawiają się nad wpływem jednego z mechanizmów urzęczystniania koncepcji społecznej odpowiedzialności organizacji, a konkretnie kodeksów dobrych praktyk (kodeksów etycznych) ustanawianych przez organizacje z krajów rozwiniętych dla swoich dostawców działających w państwach rozwijających się, na dobrobyt ich pracowników. Dla zilustrowania podjętego problemu wykorzystano kodeksy dobrych praktyk stosowane w Chinach.

Podobny temat, ujęty jednak w innej perspektywie, podejmuje Agnieszka Sokołowska w artykule pt. *Społeczna odpowiedzialność małego przedsiębiorstwa – uwarunkowania,*

przejawy, instrumenty zarządzania. Autorka słusznie podkreśla, że dorobek literacki i empiryczny z zakresu społecznej odpowiedzialności dotyczy głównie dużych przedsiębiorstw – i to przeważnie o globalnym zasięgu działania – w niewielkim stopniu dotykając małych. Istnieje zatem potrzeba adaptowania zasad i instrumentarium społecznej odpowiedzialności do specyfiki funkcjonowania małych przedsiębiorstw. Na podstawie sukcesywnie przeprowadzanych badań autorka stwierdza, że implementacja koncepcji przyniosłyby im znaczne korzyści.

Andrea Bencsik, Ildikó Marosi oraz István Takács w artykule pt. *In Prison of Knowledge* rozważają problem dzielenia się wiedzą. Zdaniem autorów na proces ten pozytywnie wpływają następujące czynniki: umiejętność podjęcia współpracy, tendencja do zachowań ekstrawertycznych, wsparcie ze strony kierownictwa, możliwość uczenia się na błędach. Na podstawie przeprowadzonych badań autorzy wykazali, że ważnym czynnikiem warunkującym skuteczność procesu dzielenia się wiedzą – oprócz kultury organizacyjnej, tradycji danego przedsiębiorstwa oraz środowiska społecznego – jest kultura narodowa, która formuje wartości i nastawienie organizacyjne.

Artykuł Istvána Takácsa, Emese Takács, Zsolta Baranyai oraz Katalin György-Takács, zatytułowany *Talent Management in Hungarian Higher Education*, podejmuje problem opieki nad zdolnymi studentami w węgierskim systemie szkolnictwa wyższego. Zdaniem autorów jest to niezwykle ważne zagadnienie, zwłaszcza w kontekście zmian, jakie wynikają dla tego systemu z procesu bolońskiego. Zwiększenie liczby kolejnych etapów edukacji przy jednoczesnym skróceniu czasu ich trwania sprawia, że dotychczasowe metody „wyłapywania” zdolnych i utalentowanych studentów stają się nieskuteczne. Ponadto, co ważne, wyraźnie wyodrębniają się funkcje edukacyjne uczelni wyższych, w wyniku czego szczególną rolę „menedżerów talentów” mogą pełnić tzw. uczelnie tradycyjne.

W artykule pt. *Organization's Publicness – A Stimulant or De-Stimulant of Development* Renata Przygodzka zastanawia się nad szczególną cechą organizacji publicznych, czyli publicznością, i jej wpływem na rozwój organizacji. Z przytaczanych przez autorkę badań wynika, że organizacje publiczne różnią się między sobą poziomem publiczności oraz że poziom ten determinuje zdolność organizacji do wprowadzania zmian. Organizacje o niższym poziomie publiczności charakteryzuje większa elastyczność i podatność na zmiany, podczas gdy zachowania organizacji o wyższym poziomie publiczności są całkiem odmienne. Prawidłowość ta może mieć konsekwencje w procesie reformowania organizacji sektora publicznego, w tym m.in. administracji publicznej.

Barbara Olszewska i Sylwia Spychała w opracowaniu zatytułowanym *Prospołeczne zmiany w administracji skarbowej* podjęły problem wprowadzania do urzędów skarbowych systemu zarządzania jakością. Działania te miały poprawić wizerunek urzędów. Z powoływanych przez autorki badań wynika, że implementacja nowych rozwiązań postępuje stosunkowo powoli i z różnym nasileniem, a jej zasadniczą barierą jest opór pracowników. Można jednak uznać, że urzędy skarbowe rozpoczęły proces przechodzenia od modelu czystej biurokracji do modelu menedżerskiego zarządzania publicznego.

Nieruchomości stanowią ważny element majątku narodowego i podlegają regulom gospodarki rynkowej. Zarządzanie nimi jest szczególnie trudne i wymaga

specyficznych umiejętności, głębszej wiedzy oraz dostępu do aktualnych informacji. Stanisław Urban w opracowaniu *Zarządzanie nieruchomościami w gminie* podkreśla, że informacji takich może dostarczyć zintegrowany system katastralny, do wdrożenia którego przygotowuje się Polska. Autor uważa ponadto, że szczególna rola w zakresie zarządzania nieruchomościami przypada samorządom gminnym.

W wielu krajach Europy Zachodniej spółdzielnie są powszechną formą prowadzenia działalności gospodarczej. W Polsce niestety ich liczba systematycznie maleje, a działające jeszcze podmioty przeżywają poważne trudności. Danuta Mierzwa w opracowaniu pt. *Zarządzanie przedsiębiorstwem spółdzielczym* podejmuje próbę zidentyfikowania przyczyn problemów spółdzielni, w tym zwłaszcza rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Przeprowadzone przez autorkę badania wskazują, że do podstawowych barier rozwoju spółdzielni zaliczono mentalność ich menedżerów oraz przepisy prawa spółdzielczego.

Nawiązując do historycznych doświadczeń krajów europejskich oraz Stanów Zjednoczonych, Wiesław Musiał w artykule pt. *Instrumenty zarządzania kryzysowego w rolnictwie lat 30. XX wieku* podjął problem polityki interwencyjnej stosowanej wobec producentów żywności. W okresie Wielkiej Depresji rolnictwo należało do tych sektorów gospodarki, które w największym stopniu odczuły skutki kryzysu. Wiele państw po raz pierwszy podjęło działania na rzecz ochrony rolnictwa. Z przeglądu stosowanego wówczas instrumentarium wynika, że współczesne instrumenty interwencjonizmu i protekcjonizmu rolnego można określić jako swoistą kontynuację ówczesnej polityki.

Anna Bisaga w opracowaniu zatytułowanym *Mapowanie wiedzy jako instrument zarządzania w rolnictwie* podkreśla, że ewolucja i specjalizacja rolnictwa wymagają właściwego poziomu szkolenia technicznego i ekonomicznego, w tym znajomości nowych technologii agrotechnicznych i informacyjnych, jak również odpowiedniej wiedzy w dziedzinie jakości produktu, wyników badań naukowych oraz zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi. Autorka podjęła próbę identyfikacji wiedzy niezbędnej do sprawnego zarządzania gospodarstwem rolnym. Wskazała ponadto na źródła tej wiedzy oraz określiła jej wpływ na innowacyjność towarowych gospodarstw rolnych regionu opolskiego.

Chociaż na prezentowany numer składają się teksty o różnej problematyce, jednak ich zawartość oraz nowe spojrzenie na wiele zagadnień wzbogaca dorobek nauk o zarządzaniu. W związku z tym żywimy nadzieję, że spotka się on z życzliwym Państwa przyjęciem.

Renata Przygodzka